

4. Положення про Міністерство інфраструктури України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 р. № 460. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF>

5. Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2015 р. № 1119. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1119-2015-%D0%BF>

6. Проект Стратегії інноваційного розвитку України на період до 2030 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2018/10/22/innovatsiyного-rozvitku-ukraini.pdf>

7. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №47. ст. 646.

8. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10 лютого 1995 р. №51/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №9. ст.56.

9. Положення про Державне агентство України з інвестицій та інновацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007 р. № 749. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/79612183>

10. Об инновациях: Закон Грузии от 22.07.2016 г. № 5501-ІІс. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/3322328/0/ru/pdf>.

11. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность. Москва: Экзамен, 2001. 576 с.

ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ ІНТЕРЕСІВ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У ФОРМУВАННІ ПРІОРИТЕТІВ РОЗУМНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Рекурн Ганна Петрівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри управління та адміністрування Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Хрипунова Дар'я Михайлівна,
аспірант кафедри управління та адміністрування Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Within the framework of the process of smart development of the territories intensification, stakeholders as holding of key knowledge for activating

entrepreneurial discovery as the main concept of smart specialization should be actively involved in ensuring dialogue and legitimization in case of introducing mechanisms for smart development of territories. The problem is the analysis of stakeholders, the understanding of their interests in terms of organization and their relevance to the policy of forming priorities of territories' smart development. The article considers organizational and qualitative approaches to the definition of interests of stakeholders.

Keywords: reasonable development, stakeholder, smart specialization.

В рамках активизации процесса разумного развития территорий стейкхолдеры, которые имеют ключевые знания для интенсификации предпринимательского открытия как основной концепции смарт специализации, должны быть активно вовлечены для обеспечения диалога и легитимизации с целью внедрения механизмов разумного развития территорий. Проблемным местом является анализ стейкхолдеров, понимание их интересов с точки зрения организации и определение их соответствия политике формирования приоритетов разумного развития территорий. В статье рассмотрены организационный и качественный подходы к определению интересов стейкхолдеров.

Ключевые слова: разумное развитие, стейкхолдер, смарт специализация.

Європейська Комісія активно сприяє процесу фасилітації стратегій смарт спеціалізації для розумного, сталого та всеохоплюючого економічного зростання в Європі [7]. У цьому контексті залученню стейкхолдерів (зацікавлених сторін) приділяється все більше уваги, проте через складність діагностики їх інтересів та відсутності єдиних еталонних механізмів проведення консультацій з питань політики на основі знань, процес підприємницького відкриття в розрізі визначення смарт спеціалізацій може бути проведений неналежним чином.

Метою аналізу стейкхолдерів є їх оцінка та розуміння з точки зору організації або визначення їхньої відповідності політиці формування пріоритетів розумного розвитку територій. При проведенні аналізу стейкхолдерів задаються різні питання щодо позиції, інтересу, впливу, взаємозв'язків, мереж та інших характеристик з урахуванням їх минулих і нинішніх позицій, а також майбутнього потенціалу [4].

Проблемою, яка потребує наукового розгляду являється аналіз зацікавлених сторін. Даний аналіз є підходом, інструментом або набором інструментів для формування знань про «суб'єктів» – індивідів та організацій – для розуміння їх поведінки, намірів, взаємозв'язків та інтересів. Крім того, такий аналіз є корисним при оцінці впливу та ресурсів, а також визначення які зацікавлені сторони є найбільш значимими в процесі прийняття рішень та впровадженні політики розумного розвитку територій [3].

Аналіз зацікавлених сторін не є чітко визначеною методикою, здебільшого, він включає в себе масив різних методів [6]. Можна запропонувати підхід діагностики інтересів стейкхолдерів, що включає в себе наступні етапи: визначення важливих зацікавлених сторін, відображення та оцінку позицій та поглядів зацікавлених сторін, проведення діагностики позицій та поглядів зацікавлених сторін. Даний підхід схематично подано на рисунку 1.

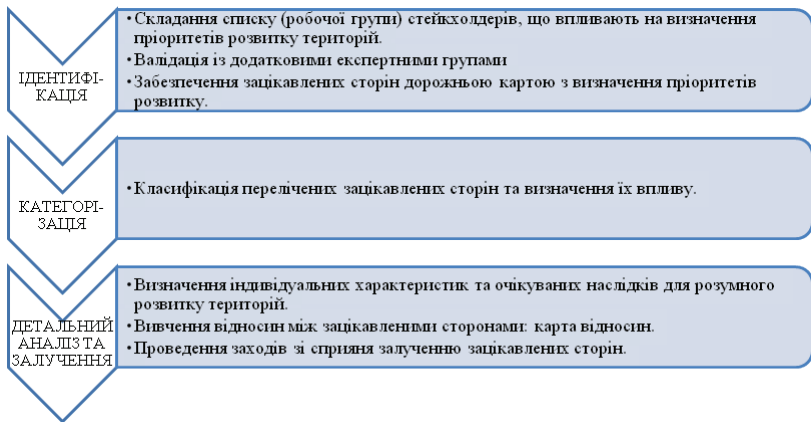

Рис. 1. Поетапний підхід діагностики інтересів стейкхолдерів та їх включення до процесу формування пріоритетів розумного розвитку територій

Першим етапом є визначення ключових зацікавлених сторін. Слід акцентувати увагу на визначенні поняття «стейкхолдерів», яке

визначається як зацікавлені сторони, а саме групи або окремі особами, які можуть вплинути на формування пріоритетів розумного розвитку територій (визначення смарт спеціалізації), або на яких впливають дані пріоритети та від яких залежить подальший розвиток регіонів [1].

Наступним етапом є класифікація зацікавлених сторін як первинних, так і вторинних зацікавлених сторін. Основними групами зацікавлених сторін є ті, без продовження участі яких не зможе повноцінно відбуватися процес визначення пріоритетів регіонів. В свою чергу, групи другорядних зацікавлених сторін - це ті, хто впливає або не впливає на формування пріоритетів, але не приймає безпосередню участь у процесі формування пріоритетів.

Третій етап аналізу зацікавлених сторін полягає у оцінці позицій та поглядів зацікавлених сторін, і на основі цієї оцінки можна оцінити їх важливість. Оскільки аналіз динаміки зацікавлених сторін є істотним, цей етап є основою для формування пріоритетів розумного розвитку територій [5].

Даний підхід дозволяє розглянути організаційну складову до визначення інтересів стейкхолдерів, проте його застосування не завжди забезпечує належну якісну оцінку.

З огляду на вищезазначене існує необхідність застосування підходу до визначення та класифікації інтересів стейкхолдерів, враховуючи існуючі критерії, принципи та напрямки розвитку регіона. Адже наріжним питанням являється зацікавленість стейкхолдерів у розвитку регіона, а саме їх інтерес у поліпшенні якості життя населення [2] (збільшення ВРП, додаткової вартості, доходів населення, підвищення рівня його освіти; створення умов, які сприяють зростанню самоповаги людей в результаті формування соціальної, економічної та інституційної системи; збільшення ступеня свободи людей, в тому числі їх економічної свободи).

Якісна оцінка діагностики інтересів стейкхолдерів спирається на розуміння профілів, інтересів та характеристик зацікавлених сторін, розроблених шляхом систематичного прагнення зрозуміти їх відношення до політики розумного розвитку територій, що можна класифікувати за допомогою критеріального набору (Рис. 2). Даний орі-

ентовний критеріальний набір має стати основою для розмежування напрямків розвитку регіону та визначення інтересів стейкхолдерів.

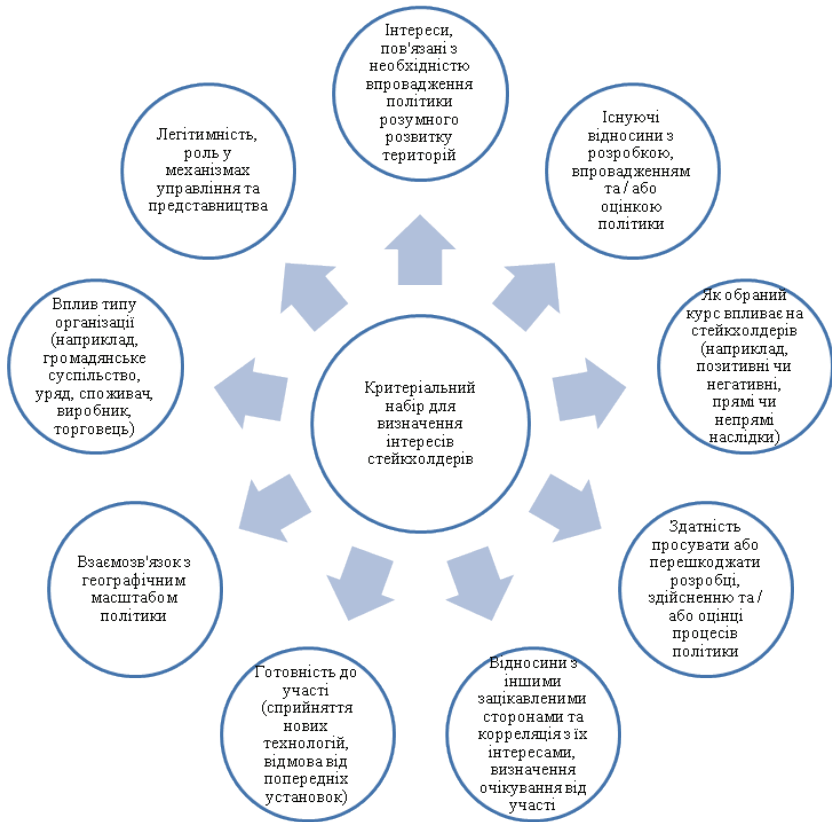

Рис. 2. Критеріальний набір для визначення інтересів стейкхолдерів у розрізі розумного розвитку регіону

Також можна акцентувати увагу ще на одній методиці визначення інтересів стейкхолдерів в розрізі регіонального розвитку, яка виділяє чотири основні поля (Рис. 3):

Масштаб і сектор

Цілі та виклики

Потенціал та обмеження Роль та внески

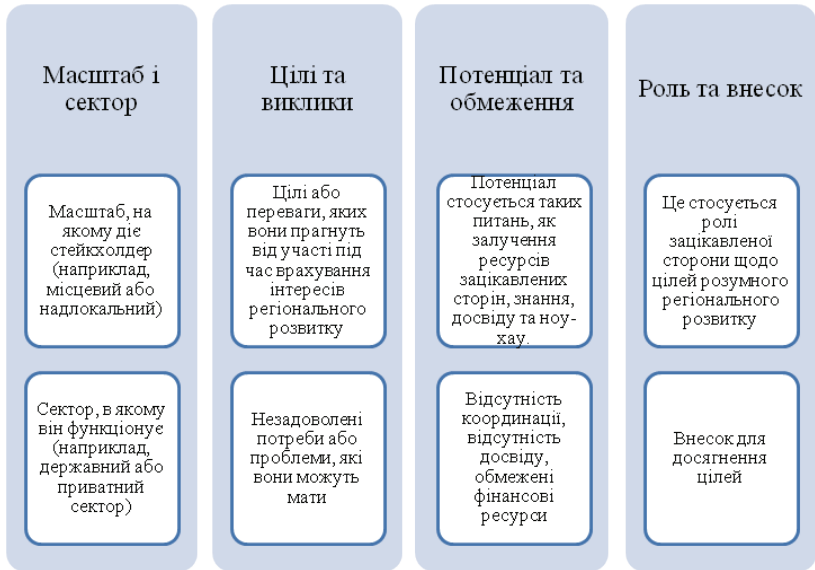

Рис. 3. Складові підходу для визначення інтересів стейкхолдерів у розрізі розумного розвитку регіону

Друга складова підходу має загальний вимір і спрямована на отримання широкої класифікації та визначення інтересів зацікавлених сторін, які беруть участь у процесі формування пріоритетів розумного розвитку територій [8]. На етапі визначення всіх зацікавлених сторін, що приймають участь у формуванні пріоритетів розумного розвитку територій, ідентифікуються всі зацікавлені сторони, на які може вплинути або які можуть вплинути на формування пріоритетів розумного розвитку територій.

Створення дорожніх карт для визначення пріоритетів зацікавлених сторін та визначення відповідних підходів до їх участі допомагають враховуючи їх інтереси визначити, яким групам та окремим представникам найбільш важливо брати участь у процесі форму-

вання пріоритетів розумного розвитку територій [9]. Вони покликані бути інструментом для полегшення координаційних заходів, необхідних для реалізації політики та проектів в рамках визначення та впровадження смарт спеціалізацій, при цьому, ідентифікація зацікавлених сторін має бути специфічною для кожного регіону. Поєднання зазначених підходів до визначення інтересів стейкхолдерів забезпечує якісний процес формування пріоритетів розумного розвитку територій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fellnhofer K. (2017). Facilitating entrepreneurial discovery in smart specialisation via stakeholder participation within online mechanisms for knowledge-based policy advice. *Cogent Business & Management*, 4, 3–14.
2. Gheorghiu R. (2016). A foresight toolkit for smart specialization and entrepreneurial discovery. *Futures*, 80, 33–44.
3. OECD (2017). Stakeholder Involvement in Decision Making: A Short Guide to Issues, Approaches and Resources. URL: [http://www.oecd-nea.org/rwm/pubs/2015/7189-stakeholder-involvement3 2015.pdf](http://www.oecd-nea.org/rwm/pubs/2015/7189-stakeholder-involvement3%2015.pdf). http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/future/pdf/report_barca_v0306.pdf.
4. Overseas Development Institute (2018) Tools for Policy Impact: A Handbook for Researchers. URL: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/194.pdf>. 6 REDD+ SES Initiative.
5. Richards, C., Blackstock, K., & Carter, C. (2016). Practical approaches to participation (SERG Policy Brief No. 1). Aberdeen: Macauley Land Use Research Institute, 16–19.
6. Stakeholder Participation Guidance. Guidance to support stakeholder participation in design, implementation and assessment of policies and actions. URL: <https://www.climateactiontransparency.org/wp-content/uploads/2017/07/ICAT-Stakeholder-Participation-Guidance-First-Draft-26-JUL-2017.pdf>.
7. Synopsis report of stakeholder consultation in view of the Communication on Smart Specialisation. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/newsroom/pdf/results_consultation_smart_specialisation_synopsis_en.pdf.
8. The Stakeholder Engagement Manual Volume 1: The Guide to Practitioners' Perspectives on 19 Stakeholder Engagement. URL: <http://www.eldis.org/vfile/upload/1/document/0708/DOC19870.pdf>.
9. UNFCCC (2018). Report on good practices of stakeholder participation in implementing Article 6 of the 7 Convention. URL: <http://unfccc.int/resource/docs/2014/sbi/eng/03.pdf>.